

Sygn. akt III AUa 275/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka (spr.)
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSA Urszula Iwanowska
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2013 r. w Szczecinie

sprawy P. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

przy udziale zainteresowanych R. K. (1), R. M., T. K., K. K., P. B.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 30 listopada 2012 r. sygn. akt VI U 1677/12

oddala apelację.

SSA Urszula Iwanowska SSA Barbara Białecka SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III AUa 275/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 lutego 2012 roku nr(...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że R. M. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek P. K. (1), podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu w okresie od 1 kwietnia 2009 roku do 30 kwietnia 2009 roku oraz od 6 sierpnia 2009 roku do 24 sierpnia 2009 roku. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w wyniku kontroli ustalono, że w ww okresach płatnik zawarł z R. M. umowy o dzieło na czyszczenie zbiorników paliwowych i balastowych na statku (...) oraz prace porządkowe na sekcji – zlecenie K- (...). Organ rentowy uznał, iż wykonywane przez R. M. czynności, których przedmiotem było czyszczenie zbiorników balastowych i paliwowych oraz prace porządkowe, nie odpowiadają

charakterystyce dzieła, albowiem brak jest indywidualnie oznaczonego dzieła. Tym samym organ rentowy uznał, iż przedmiotowe umowy wyczerpują znamiona umów o świadczenie usług.

Decyzją z dnia 29 lutego 2012 roku nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że K. K. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek P. K. (1), podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu w okresie od 17 lipca 2008 roku do 5 sierpnia 2008 roku. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w wyniku kontroli ustalono, że w ww. okresie płatnik zawarł z K. K. umowy o dzieło na prace porządkowe na statku (...) oraz prace porządkowe w maszynowni na statku (...). Organ rentowy uznał, iż wykonywane przez K. K. czynności, których przedmiotem były prace porządkowe na statkach, nie odpowiadają charakterystyce dzieła, albowiem brak jest indywidualnie oznaczonego dzieła. Tym samym organ rentowy uznał, iż przedmiotowa umowa wyczerpuje znamiona umowy o świadczenie usług.

Decyzją z dnia 29 lutego 2012 roku nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że R. K. (2) jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek P. K. (1), podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu w okresie od 1 lutego 2008 roku do 17 marca 2008 roku, od 1 kwietnia 2008 roku do 31 maja 2008 roku, od 1 lipca 2008 roku do 30 sierpnia 2008 roku oraz od 1 września 2008 roku do 30 września 2008 roku. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w wyniku kontroli ustalono, że w ww. okresach płatnik zawarł z R. K. (2) umowy o dzieło na czyszczenie zbiorników paliwowych i balastowych na statku (...), czyszczenie zbiorników balastowych dennych i szczytowych na statku (...), prace porządkowe na pokładzie głównym statku (...), czyszczenie zbiorników paliwowych i balastowych na statku (...), konserwacja zbiorników paliwowych na statku (...), czyszczenie zbiorników balastowych na statku (...). Organ rentowy uznał, iż wykonywane przez R. K. (2) czynności, których przedmiotem było czyszczenie i prace konserwacyjne na zbiornikach balastowych i paliwowych oraz prace porządkowe na statkach, nie odpowiadają charakterystyce dzieła, albowiem brak jest indywidualnie oznaczonego dzieła. Tym samym organ rentowy uznał, iż przedmiotowe umowy wyczerpują znamiona umów o świadczenie usług.

Decyzją z dnia 29 lutego 2012 roku nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że R. K. (1) jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek P. K. (1), podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu w okresie od 24 czerwca 2008 roku do 4 lipca 2008 roku. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w wyniku kontroli ustalono, że w ww. okresie płatnik zawarł z R. K. (1) umowę o dzieło na prace konserwacyjne na zbiornikach paliwowych i balastowych na statku (...) oraz czyszczenie zęb na statku (...). Organ rentowy uznał, iż wykonywane przez R. K. (1) czynności, których przedmiotem były prace konserwacyjne na zbiornikach paliwowych i balastowych oraz czyszczenie zęb na statku, nie odpowiadają charakterystyce dzieła, albowiem brak jest indywidualnie oznaczonego dzieła. Tym samym organ rentowy uznał, iż przedmiotowa umowa wyczerpuje znamiona umowy o świadczenie usług.

Decyzją z dnia 22 lutego 2012 roku nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że P. B. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek P. K. (1), podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu w okresie od 1 kwietnia 2009 roku do 30 kwietnia 2009 roku. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w wyniku kontroli ustalono, że w ww. okresie płatnik zawarł z P. B. umowę o dzieło na czyszczenie zbiorników paliwowych i balastowych na statku (...). Organ rentowy uznał, iż wykonywane przez P. B. czynności, których przedmiotem było czyszczenie zbiorników paliwowych i balastowych, nie odpowiadają charakterystyce dzieła, albowiem brak jest indywidualnie oznaczonego dzieła. Tym samym organ rentowy uznał, iż przedmiotowa umowa wyczerpuje znamiona umowy o świadczenie usług.

Decyzją z dnia 22 lutego 2012 roku nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że T. K. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek P. K. (1), podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu w okresie od 23 sierpnia 2008 roku do 30 sierpnia 2008 roku. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w wyniku kontroli ustalono, że w ww. okresie płatnik zawarł z T. K. umowę o dzieło na czyszczenie zbiorników balastowych na statku (...). Organ rentowy uznał, iż wykonywane przez T. K. czynności, których przedmiotem było czyszczenie zbiorników paliwowych i balastowych, nie odpowiadają

charakterystyce dzieła, albowiem brak jest indywidualnie oznaczonego dzieła. Tym samym organ rentowy uznał, iż przedmiotowa umowa wyczerpuje znamiona umowy o świadczenie usług.

Odwołania od powyższych decyzji złożył płatnik – P. K. (1), zarzucając organowi rentowemu błędne zakwalifikowanie umów zawartych pomiędzy firmą (...) P. K. (1) a zainteresowanymi jako umowy zlecenia. P. K. (1) podniósł, iż ww. umowy były umowami rezultatu, a nie – jak wskazuje ZUS – umową należytego działania. Płatnik podkreślił, iż R. M., K. K., R. K. (1), P. B., T. K. odpowiadali za rezultat swojej pracy, za jej efekty, a ich starania miały doprowadzić do konkretnego, w przyszłości indywidualnie oznaczonego rezultatu – oczyszczenia zbiorników pod kątem możliwości przewozu paliwa lub wody balastowej.

W odpowiedzi na odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o ich oddalenie w całości, z argumentacją jak w zaskarżonych decyzjach oraz o zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Wniósł również o przeprowadzenie dowodu z akt kontroli organu rentowego.

Postanowieniami z dnia 31 lipca 2012 roku Sąd połączył powyższe sprawy do wspólnego rozpoznania i wyrokowania, przy czym dalsze postępowanie prowadził pod sygnaturą VI U 1677/12.

Wyrokiem z dnia 30 listopada 2012 r. sygn. akt VI U 1677/12 Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił odwołania płatnika oraz zasądził od niego na rzecz (...) Oddział w S. kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd ten ustalił, że P. K. (1) prowadzi działalność gospodarczą od 1989 roku. W latach 2007-2010 wykonywał usługi przy remontach statków oraz konserwację konstrukcji stalowych. Na podstawie umowy o pracę P. K. (1) zatrudniał ok. 5 osób. Pozostałe osoby zatrudniane były przez niego na podstawie umów nazwanych przez niego umowami o dzieło.

W ramach prowadzonej działalności, płatnik współpracował z „ (...)” spółką z o.o. i w ramach tej współpracy otrzymywał zlecenia na wykonanie konkretnych prac remontowych na statkach: czyszczenie zbiorników paliwowych, balastowych, zęz oraz inne prace konserwacyjno-malarskie.

R. M. w ramach umowy zawartej z (...) Usługi (...) P. K. (1) w dniu 1 kwietnia 2009 roku, zobowiązał się do wyczyszczenia zbiorników paliwowych i balastowych na statku (...). W § 3 umowy zaznaczono, że rozpoczęcie umowy nastąpi w dniu 1 kwietnia 2009 roku natomiast zakończenie w dniu 30 kwietnia 2009 roku. W § 5 wskazano, że wykonawcy za wykonanie dzieła przysługuje wynagrodzenie w wysokości 1600 zł. Po upływie czasu przewidzianego umową P. K. (1) w dniu 30 kwietnia 2009 roku wypełnił rachunek, stanowiący fizycznie część umowy (znajdujący się na tej samej kartce), określając wynagrodzenie R. M. za wykonana pracę na kwotę 1.370,00 zł (netto).

R. M. w ramach umowy zawartej z (...) Usługi (...) P. K. (1) w dniu 1 kwietnia 2009 roku, zobowiązał się do wykonania prac porządkowych na sekcji - zlecenie(...)W § 3 umowy zaznaczono, że rozpoczęcie umowy nastąpi w dniu 6 sierpnia 2009 roku, natomiast zakończenie w dniu 24 sierpnia 2009 roku. W § 5 wskazano, że wykonawcy za wykonanie dzieła przysługuje wynagrodzenie w wysokości 1.000,00 zł. Po upływie czasu przewidzianego umową P. K. (1) w dniu 24 sierpnia 2009 roku wypełnił rachunek, stanowiący fizycznie część umowy (znajdujący się na tej samej kartce), określając wynagrodzenie R. M. za wykonana pracę na kwotę 856,00 zł (netto).

W dniu 17 lipca 2008 roku płatnik zawarł z K. K. umowę, której przedmiotem były prace porządkowe w maszynowni głównej na statku (...). W § 3 umowy zaznaczono, że rozpoczęcie umowy nastąpi w dniu 17 lipca 2008 roku natomiast zakończenie w dniu 31 lipca 2008 roku. W § 5 wskazano, że wykonawcy za wykonanie dzieła przysługuje wynagrodzenie w wysokości 1.200,00 zł. Po upływie czasu przewidzianego umową P. K. (1) w dniu 31 lipca 2008 roku wypełnił rachunek, stanowiący fizycznie część umowy (znajdujący się na tej samej kartce), określając wynagrodzenie K. K. za wykonaną pracę na kwotę 1.017,00 zł (netto).

W dniu 1 sierpnia 2008 roku płatnik zawarł z K. K. umowę, której przedmiotem były prace porządkowe w maszynowni głównej na statku (...). W § 3 umowy zaznaczono, że rozpoczęcie umowy nastąpi w dniu 1 sierpnia 2008 roku natomiast zakończenie w dniu 5 sierpnia 2008 roku. W § 5 wskazano, że wykonawcy za wykonanie dzieła przysługuje

wynagrodzenie w wysokości 500,00 zł. Po upływie czasu przewidzianego umową P. K. (1) w dniu 5 sierpnia 2008 roku wypełnił rachunek, stanowiący fizycznie część umowy (znajdujący się na tej samej kartce), określając wynagrodzenie K. K. za wykonaną pracę na kwotę 424,00 zł (netto).

W dniu 1 lutego 2008 roku płatnik zawarł z R. K. (2) umowę, której przedmiotem było czyszczenie zbiorników balastowych i paliwowych na statku (...). W § 3 umowy zaznaczono, że rozpoczęcie umowy nastąpi w dniu 1 lutego 2008 roku natomiast zakończenie w dniu 29 lutego 2008 roku. W § 5 wskazano, że wykonawcy za wykonanie dzieła przysługuje wynagrodzenie w wysokości 1.500,00 zł. Po upływie czasu przewidzianego umową P. K. (1) w dniu 29 lutego 2008 roku wypełnił rachunek, stanowiący fizycznie część umowy (znajdujący się na tej samej kartce), określając wynagrodzenie R. K. (2) za wykonaną pracę na kwotę 1.272,00 zł (netto).

W dniu 1 marca 2008 roku płatnik zawarł z R. K. (2) umowę, której przedmiotem było czyszczenie zbiorników balastowych, dennych i szczytowych na statku (...). W § 3 umowy zaznaczono, że rozpoczęcie umowy nastąpi w dniu 1 marca 2008 roku natomiast zakończenie w dniu 17 marca 2008 roku. W § 5 wskazano, że wykonawcy za wykonanie dzieła przysługuje wynagrodzenie w wysokości 1.500,00 zł. Po upływie czasu przewidzianego umową P. K. (1) w dniu 17 marca 2008 roku wypełnił rachunek, stanowiący fizycznie część umowy (znajdujący się na tej samej kartce), określając wynagrodzenie R. K. (2) za wykonaną pracę na kwotę 1.272,00 zł (netto).

W dniu 1 kwietnia 2008 roku płatnik zawarł z R. K. (2) umowę, której przedmiotem były prace porządkowe na pokładzie głównym na statku (...). W § 3 umowy zaznaczono, że rozpoczęcie umowy nastąpi w dniu 1 kwietnia 2008 roku natomiast zakończenie w dniu 30 kwietnia 2008 roku. W § 5 wskazano, że wykonawcy za wykonanie dzieła przysługuje wynagrodzenie w wysokości 2.000,00 zł. Po upływie czasu przewidzianego umową P. K. (1) w dniu 30 kwietnia 2008 roku wypełnił rachunek, stanowiący fizycznie część umowy (znajdujący się na tej samej kartce), określając wynagrodzenie R. K. (2) za wykonaną pracę na kwotę 1.696,00 zł (netto).

W dniu 1 maja 2008 roku płatnik zawarł z R. K. (2) umowę, której przedmiotem było czyszczenie zbiorników paliwowych i balastowych na statku (...). W § 3 umowy zaznaczono, że rozpoczęcie umowy nastąpi w dniu 1 maja 2008 roku natomiast zakończenie w dniu 31 maja 2008 roku. W § 5 wskazano, że wykonawcy za wykonanie dzieła przysługuje wynagrodzenie w wysokości 2.000,00 zł. Po upływie czasu przewidzianego umową P. K. (1) w dniu 31 maja 2008 roku wypełnił rachunek, stanowiący fizycznie część umowy (znajdujący się na tej samej kartce), określając wynagrodzenie R. K. (2) za wykonaną pracę na kwotę 1.696,00zł (netto).

W dniu 1 lipca 2008 roku płatnik zawarł z R. K. (2) umowę, której przedmiotem była konserwacja zbiorników paliwowych na statku (...). W § 3 umowy zaznaczono, że rozpoczęcie umowy nastąpi w dniu 1 lipca 2008 roku natomiast zakończenie w dniu 31 lipca 2008 roku. W § 5 wskazano, że wykonawcy za wykonanie dzieła przysługuje wynagrodzenie w wysokości 2.000,00 zł. Po upływie czasu przewidzianego umową P. K. (1) w dniu 31 lipca 2008 roku wypełnił rachunek, stanowiący fizycznie część umowy (znajdujący się na tej samej kartce), określając wynagrodzenie R. K. (2) za wykonaną pracę na kwotę 1.696,00zł (netto).

W dniu 1 sierpnia 2008 roku płatnik zawarł z R. K. (2) umowę, której przedmiotem była konserwacja zbiorników balastowych na statku (...). W § 3 umowy zaznaczono, że rozpoczęcie umowy nastąpi w dniu 1 sierpnia 2008 roku natomiast zakończenie w dniu 30 sierpnia 2008 roku. W § 5 wskazano, że wykonawcy za wykonanie dzieła przysługuje wynagrodzenie w wysokości 2.000,00 zł. Po upływie czasu przewidzianego umową P. K. (1) w dniu 30 sierpnia 2008 roku wypełnił rachunek, stanowiący fizycznie część umowy (znajdujący się na tej samej kartce), określając wynagrodzenie R. K. (2) za wykonaną pracę na kwotę 1.696,00zł (netto).

W dniu 1 września 2008 roku płatnik zawarł z R. K. (2) umowę, której przedmiotem były prace porządkowe na statku (...) – sprzątnięcie, zbieranie złomu, utrzymanie stałego porządku na statku. W § 3 umowy zaznaczono, że rozpoczęcie umowy nastąpi w dniu 1 września 2008 roku natomiast zakończenie w dniu 30 września 2008 roku. W § 5 wskazano, że wykonawcy za wykonanie dzieła przysługuje wynagrodzenie w wysokości 1.500,00 zł. Po upływie czasu przewidzianego umową P. K. (1) w dniu 30 września 2008 roku wypełnił rachunek, stanowiący fizycznie część

umowy (znajdujący się na tej samej kartce), określając wynagrodzenie R. K. (2) za wykonaną pracę na kwotę 1.272,00zł (netto).

T. K. w ramach umowy zawartej z (...) Usługi (...) P. K. (1) w dniu 1 sierpnia 2008 roku, zobowiązał się do czyszczenia zbiorników balastowych na statku (...). W § 3 umowy zaznaczono, że rozpoczęcie umowy nastąpi w dniu 1 sierpnia 2008 roku natomiast zakończenie w dniu 30 sierpnia 2008 roku. W § 5 wskazano, że wykonawcy za wykonanie dzieła przysługuje wynagrodzenie w wysokości 2.000,00 zł. Po upływie czasu przewidzianego umową P. K. (1) w dniu 30 sierpnia 2008 roku wypełnił rachunek, stanowiący fizycznie część umowy (znajdujący się na tej samej kartce), określając wynagrodzenie T. K. za wykonaną pracę na kwotę 1.696,00 zł (netto).

W dniu 1 kwietnia 2009 roku P. B. oraz płatnik zawarli umowę, której przedmiotem było czyszczenie zbiorników paliwowych i balastowych na statku (...). W § 3 umowy zaznaczono, że rozpoczęcie umowy nastąpi w dniu 1 kwietnia 2009 roku natomiast zakończenie w dniu 30 kwietnia 2009 roku. W § 5 wskazano, że wykonawcy za wykonanie dzieła przysługuje wynagrodzenie w wysokości 1.600,00 zł. Po upływie czasu przewidzianego umową P. K. (1) w dniu 30 kwietnia 2009 roku wypełnił rachunek, stanowiący fizycznie część umowy (znajdujący się na tej samej kartce), określając wynagrodzenie P. B. za wykonaną pracę na kwotę 1 370,00 zł (netto).

W dniu 24 czerwca 2008 roku R. K. (1) oraz płatnik zawarli umowę, której przedmiotem były prace konserwacyjne w zbiornikach balastowych i paliwowych na statku (...). W § 3 umowy zaznaczono, że rozpoczęcie umowy nastąpi w dniu 24 czerwca 2008 roku natomiast zakończenie w dniu 30 czerwca 2008 roku. W § 5 wskazano, że wykonawcy za wykonanie dzieła przysługuje wynagrodzenie w wysokości 600,00 zł. Po upływie czasu przewidzianego umową P. K. (1) w dniu 30 czerwca 2009 roku wypełnił rachunek, stanowiący fizycznie część umowy (znajdujący się na tej samej kartce), określając wynagrodzenie R. K. (1) za wykonana pracę na kwotę 508,00 zł (netto).

W dniu 1 lipca 2008 roku R. K. (1) oraz płatnik zawarli umowę, której przedmiotem było czyszczenie żęz na statku (...). W § 3 umowy zaznaczono, że rozpoczęcie umowy nastąpi w dniu 1 lipca 2008 roku natomiast zakończenie w dniu 4 lipca 2008 roku. W § 5 wskazano, że wykonawcy za wykonanie dzieła przysługuje wynagrodzenie w wysokości 400,00 zł. Po upływie czasu przewidzianego umową P. K. (1) w dniu 4 lipca 2009 roku wypełnił rachunek, stanowiący fizycznie część umowy (znajdujący się na tej samej kartce), określając wynagrodzenie R. K. (1) za wykonana pracę na kwotę 339,20 zł (netto).

W ramach ww. umów, których przedmiotem było wykonanie przez zainteresowanych prac polegających na czyszczeniu zbiorników paliwowych i balastowych na statkach - R. M., K. K., T. K., R. K. (2), P. B. i R. K. (1) wykonywali prace konserwacyjne na statkach, które polegały na wybieraniu błota, wyskrobaniu luźnej rdzy i farby, myciu zbiorników i odsalaniu rdzy i usuwaniu luźnej farby aparatem pod ciśnieniem wodą- hydromonitoring pod ciśnieniem 500 Bar oraz malowaniu ręcznym – przy pomocy dostarczonych im przez płatnika narzędzi tj. szpachelek, szczotek drucianych, hydromonitora oraz lamp magesowych. Pracę tę świadczyli w zbiornikach wspólnie z innymi osobami zatrudnionymi przez płatnika, w określonym przez niego czasie i pod jego oraz kierownika remontu i budowniczego nadzorem. Wynagrodzenie zainteresowanych zależało od tego ile czasu będą wykonywali dla P. K. (1) pracę.

P. K. (1) zawierając umowy z zainteresowanymi umawiał się z nimi ustnie, że we wskazanym w umowie okresie będą czyścić wskazaną przez płatnika liczbę zbiorników za określonym w umowach wynagrodzeniem. Przy zawieraniu umów nie była znana liczba rejonów, które będą czyścić zainteresowani w zbiornikach. Płatnik znał tylko liczbę zbiorników, które przekazano mu do wyczyszczenia.

Prace konserwatorskie w zbiornikach wykonuje wiele firm na terenie jednego statku. Zbiorniki dzielą się na zbiorniki balastowe, denne, mieszczące się w ładowniach oraz zbiorniki szczytowe, znajdujące się pod pokładem. W zbiorniku – ze względów bezpieczeństwa - nie może wykonywać pracy tylko jedna osoba. Przy dużych zbiornikach, prace wykonuje wiele osób naraz, wówczas dany zbiornik dzielony jest na rejony dla danej osoby. Wykonane prace zdawane są etapami. Najpierw powierzchnia zbiornika sprawdzana jest pod kątem tego czy została wyczyszczona zgodnie z normami wynikającymi z atestu (nie praktykuje się odbioru tego etapu rejonami). Następnie dopuszczani są pracownicy innej

firmy, którzy wykonują prace przy użyciu ognia wewnątrz zbiorników. W kolejnym etapie powierzchnia jest ponownie czyszczona i zbiornik zostaje zamknięty. Płatnik udziela wówczas 6-miesięcznej gwarancji na szczelność zbiornika. Jeżeli wymagane jest malowanie zbiornika, zbiornik jest malowany zaraz po wyczyszczeniu. Wówczas płatnik udziela gwarancji zarówno na szczelność zbiornika, jak i na farbę. Prace na statku rozpoczynały się o 8 rano, kiedy to odbywała się ogólna odprawa dla wszystkich pracowników pracujących na statku, dotycząca zasad bezpieczeństwa i poruszania się po statku. Następnie odbywała się odprawa poszczególnych firm, pracujących na danym statku, w tym odprawa płatnika. Uczestniczyli w niej wszyscy pracownicy płatnika oraz osoby wykonujące w danym dniu pracę dla niego na innej podstawie prawnej. Każda osoba pracująca u płatnika przed rozpoczęciem pracy na statku, musiała poddać się obowiązkowym badaniom lekarskim (które sama opłacała) oraz szkoleniu BHP, które przeprowadzał pracownik Stoczni (...). Później odbywało się jeszcze jedno szkolenie, które początkowo przeprowadzał P. K. (1), a następnie zatrudniony przez niego inspektor BHP. Przed rozpoczęciem pracy płatnik informował osoby, które zatrudnił, w jaki sposób mają wykonać swoją pracę, udzielał im niezbędnych wskazówek dotyczących obowiązujących procedur technologicznych oraz wymaganych narzędzi. Osobom, które wcześniej nie wykonywały tego typu pracy pokazywał jak należy je robić. Wykonywane czynności były na bieżąco kontrolowane, a sami pracownicy musieli stosować się do wskazówek osoby nadzorującej, nie tylko działającej z upoważnienia płatnika, ale również z ramienia armatora, budowniczego, kierownika remontu. W sprawie istotnym było ustalenie czy wyżej wymienione umowy są umowami o dzieło czy też podlegają rygorom dotyczącym umów zlecenia. Sąd Okręgowy uznał, że umowy zawarte pomiędzy płatnikiem a R. M., K. K., T. K., R. K. (2), P. B. i R. K. (1) w swej istocie stanowiły umowy o świadczenie usług, do których stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu. Wynika to przede wszystkim z mało precyzyjnego sposobu ustalenia przedmiotu umowy. Ustalone w umowie kryteria nie pozwalały na obiektywną weryfikację wykonania przedmiotu umowy. Sąd oparł się także na fakcie, iż płatnik udostępniał swoim zleceniobiorcom odpowiednie narzędzia oraz osobiście nadzorował jakość i sposób prowadzonych prac. Ponadto czynności do jakich umownie zobowiązali się zleceniobiorcy były powtarzalne i nie wymagające szczególnych umiejętności oraz wykonywane w określonych przez płatnika godzinach, co stoi w sprzeczności z charakterem umowy o dzieło. W konsekwencji Sąd orzekł o oddaleniu odwołania.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł płatnik zarzucając zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 212 kpc, 233 § 1 kpc oraz 234 kpc polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów i naruszenie przez Sąd I instancji obowiązku dążenia do wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy i błędne ustalenia w zakresie stanu faktycznego sprawy polegające na przyjęciu, że umowy cywilnoprawne zawarte pomiędzy (...) Usługi (...) P. K. (1) z siedzibą w S. a P. B., R. K. (3), R. K. (2), K. K., T. K. i R. M. stanowią umowy o świadczenie usług, a nie umowy o dzieło, to jest naruszenie powodujące oddalenie złożonych odwołań. Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie złożonych odwołań, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Ponadto wniósł o zasądzenie na rzecz płatnika kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego, z uwzględnieniem dotychczasowych kosztów postępowania w I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja P. K. (1) okazała się nieuzasadniona.

Sąd pierwszej instancji nie naruszył przepisów postępowania, poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i zaniechanie dążenia do wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy. Przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że umowy cywilnoprawne zawarte pomiędzy P. K. (1) a zainteresowanymi zawierały cechy konstytutywne umów o świadczenie usług było prawidłowe. Sąd Apelacyjny podziela zarówno ustalenia faktyczne precyzyjnie poczynione przez sąd pierwszej instancji, jak i zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku należyte umotywowane rozważania prawne.

Na wstępie przypomnieć należy, że umowę o dzieło zdefiniowano w art. 627 k.c., jako zobowiązanie do wykonania oznaczonego dzieła za wynagrodzeniem. Starania przyjmującego zamówienie w umowie o dzieło mają doprowadzić w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu, za wynagrodzeniem zależnym od wartości

dzieła (art. 628 § 1, 629, 632 k.c.). Umowa o dzieło zakłada swobodę i samodzielność w wykonywaniu dzieła, a jednocześnie nietrwałość stosunku prawnego, gdyż wykonanie dzieła ma charakter jednorazowy i jest zamknięte terminem wykonania. Przyjmuje się, że rezultat, o który umawiają się strony, musi być z góry określony, mieć samoistny byt obiektywnie osiągalny i pewny. Wykonanie dzieła najczęściej przybiera postać wytworzenia rzeczy lub dokonania zmian w rzeczy już istniejącej (naprawienie, przerobienie, uzupełnienie); takie dzieła są rezultatami materialnymi umowy zawartej między stronami, weryfikowalnymi ze względu na istnienie wad (tak w wyroku Sądu Najwyższego z 3 listopada 1999 r., sygn. IV CKN 152/00, OSNC z 2001 r., nr 4, poz. 63).

Sąd Apelacyjny podziela ponadto przytoczony przez skarżącego pogląd Sądu Najwyższego zawarty w postanowieniu z dnia 25 lipca 2012 r., (sygn. II UK 70/12, znajdujący się w internetowej bazie orzeczeń Sądu Najwyższego), w którym wskazano, że „umowa o dzieło to umowa o pewien określony rezultat pracy i umiejętności ludzkich (art. 627 k.c.). W wypadku umowy o dzieło niezbędne jest zatem, aby starania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu. Przyjmuje się przy tym, że rezultat, o który umawiają się strony, musi być z góry określony, mieć samoistny byt oraz być obiektywnie osiągalny i pewny. (...) Dzieło musi bowiem istnieć w postaci postrzegalnej, pozwalającej nie tylko odróżnić je od innych przedmiotów, ale i uchwycić istotę osiągniętego rezultatu (por. A. Brzozowski (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. II, 2005, s. 351-352). Wykonanie określonej czynności (szeregu powtarzających się czynności), bez względu na to, jaki rezultat czynność ta przyniesie, jest natomiast cechą charakterystyczną tak dla umów zlecenia (gdy chodzi o czynności prawne – art. 734 § 1 k.c.), jak i dla umów o świadczenie usług nieuregulowanych innymi przepisami (gdy chodzi o czynności faktyczne – art. 750 k.c.). W odróżnieniu od umowy o dzieło, przyjmujący zamówienie w umowie zlecenia (umowie o świadczenie usług) nie bierze więc na siebie ryzyka pomyślnego wyniku spełnianej czynności. Jego odpowiedzialność za właściwe wykonanie umowy oparta jest na zasadzie starannego działania (art. 355 § 1 k.c.), podczas gdy odpowiedzialność strony przyjmującej zamówienie w umowie o dzieło niewątpliwie jest odpowiedzialnością za rezultat”.

Powyżej zaprezentowane wybrane poglądy judykatury pozwalają z całą stanowczością stwierdzić, że jednymi z wyznaczników odróżniających czynności świadczone w ramach umowy o dzieło, od zadań wykonywanych w ramach umowy zlecenia są:

1. konieczność określenia dzieła z góry, w umowie,
2. powstanie w wyniku działań przyjmującego zamówienie konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu,
3. weryfikowalność tego rezultatu ze względu na istnienie wad.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy za Sądem Okręgowym stwierdzić należy, że w każdej z umów łączących płatnika z zainteresowanymi nie określono żadnego zindywidualizowanego przedmiotu. W umowach wskazano bowiem przykładowo na: „czyszczenie zbiorników paliwowych i balastowych na statku (...), „czyszczenie zbiorników balastowych dennych i szczytowych na statku (...), „czyszczenie zbiorników balastowych na statku M. R.”, „czyszczenie zęb na statku (...), „prace konserwacyjne przy zbiornikach balastowych i paliwowych na statku (...), „prace porządkowe na pokładzie głównym statku (...), etc. Tak sformułowany zakres obowiązków zainteresowanych eksponuje przede wszystkim miejsce wykonywania przez nich czynności oraz ich charakter (sprzątanie, czyszczenie, prace konserwacyjne, etc.), pomijając kwestie faktycznej jej ilości. W świetle zeznań płatnika potwierdza to okoliczność, że stronom umowy zależało na wykonywaniu przez zainteresowanych szeregu bliżej nieokreślonych czynności konserwacyjno/porządkowych na bieżąco we wskazanym rejonie zbiornika. Zawierając umowy strony nie wiedziały bowiem, ile konkretnie „rejonów” ma w oznaczonym czasie czyścić dany zainteresowany. A także czy poza samym czyszczeniem/konserwacją/malowaniem ma wykonywać inne czynności.

Jeszcze raz podkreślić należy, że przedmiot kwestionowanych umów „o dzieło” został ujęty zbyt ogólnie, bo nie został zindywidualizowany. Przedmiot ten nie został również ustalony w sposób obiektywnie weryfikowalny. Zdaniem Sądu Apelacyjnego jest to istotne o tyle, że umowa o dzieło jako umowa rezultatu musi zawierać kryteria, w oparciu o które możliwa będzie weryfikacja jej wykonania. Oznacza to, że wykonujący musi wiedzieć w oparciu o jakie przesłanki

(parametry) dane dzieło ma być wykonane. Przesłanki te muszą mieć charakter cech indywidualnych. Tymczasem w umowach zawieranych z zainteresowanym zabrakło cech indywidualizujących powierzone prace.

W ocenie Sądu Apelacyjnego brak indywidualizacji przedmiotu umów był zamierzony i wynikał przede wszystkim z charakteru prac powierzonych zainteresowanym. Prace w postaci: czyszczenia konstrukcji stalowej z brudu, farby i rdzy; prace szlifiersko-naprawcze; czy choćby sprzątanie zbiorników balastowych po pracach kadłubowo-szlifierskich; miały charakter standardowy i nie wymagały szczególnych umiejętności ani uprawnień. Potwierdza tę okoliczność w swych wyjaśnieniach płatnik podnosząc, że tylko on zajmował się malowaniem mechanicznym gdyż wymagało to stosownych uprawnień. Ponadto płatnik bieżąco przyuczał chętnych do pracy do wykonywania czynności stanowiących przedmiot umów. Trudno zresztą oczekiwać, aby P. K. (1) indywidualizował pracę w postaci np. czyszczenia zbiornika czy utrzymywania stałego porządku na statku.

W dalszej kolejności zauważyć należy, że w wyniku działań zainteresowanych nie powstawało żadne dzieło rozumiane jako konkretny, indywidualnie oznaczony wytwór, rezultat. Praca zainteresowanych wplatała się w szereg czynności wykonywanych przez większą grupę osób. Dopiero ich wspólne wysiłki doprowadzały do powstania efektu noszącego znamiona dzieła – odnowionej konstrukcji stalowej. Prace konserwacyjne na statku przebiegały jednak etapami. Było to czyszczenie zbiornika z brudu, mazutu; następnie odsalanie za pomocą specjalistycznego urządzenia, a na koniec malowanie pod atest, do czego wymagane były odpowiednie uprawnienia. Zainteresowani wykonywali tylko najprostsze prace polegające na czyszczeniu bieżąco wskazywanych im rejonów zbiornika z brudu i rdzy. Po tych czynnościach przystępowano do dalszej renowacji zbiornika, co dopiero w perspektywie wiązało się z osiągnięciem rezultatu w postaci zakończenia prac konserwacyjnych.

Słusznie podkreślił to w swym orzeczeniu Sąd Okręgowy, że przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe nie wykazało, aby sporne umowy były rozliczane według osiągniętego efektu pracy. Zainteresowani nie mieli wszak precyzyjnie określonego zakresu robót, zaś wysokość wynagrodzenia była określona już w dacie zawierania umowy. Miernikiem wysokości zarobku zainteresowanych był czas wykonywania zadań, nie zaś ich ostateczny, określony z góry, rezultat. Wynagrodzenie zainteresowanych ukształtowane było w sposób charakterystyczny dla umów o świadczenie usług, a nie dla umowy o dzieło, nie miało bowiem związku z żadnym konkretnym dziełem, tylko z czasem poświęconym przez zainteresowanych na wykonywanie dla P. K. (1) pracy.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko skarżącego, że weryfikowalność rezultatu ze względu na istnienie wad stanowi jeden z wyznaczników umowy o dzieło. Tym niemniej działania wykonywane przez zainteresowanych takiej cechy nie posiadały. R. M., K. K., T. K., R. K. (2), P. B. i R. K. (1) wykonywali prace na statkach przez określony czas. Wraz z nimi w przestrzeni statku przebywało wiele osób. W sytuacji, gdy praca była nagła do pracy dokooptowane były inne zatrudnione przez płatnika osoby. O ile w trakcie trwania czynności łatwo było wskazać, który odcinek powierzchni zbiornika statku czyszczony/malowany/szlifowany/myty jest przez danego zainteresowanego, o tyle trudno uznać za polegające na prawdzie twierdzenia płatnika, że w ciągu 180 dni trwania gwarancji, potrafił on każdorazowo wskazać, który rejon obsługiwany był przez daną osobę. Zainteresowani nie konserwowali całej powierzchni zbiornika, ładowni bądź zęzy samodzielnie, ani nawet fragmentów określonych choćby w przybliżony sposób w umowie. Nie byli też jedynymi osobami wykonującymi te czynności. Zważyć też należy na skalę czynności wykonywanych przez zainteresowanych oraz ich ilość. W tej tylko sprawie P. K. (1) zatrudnił 6 osób, z którymi zawierał od 1 do 4 umów na przestrzeni 2 lat. Niektóre osoby jednocześnie wykonywały prace na danym statku. Poza tym płatnik pracował też sam i zatrudnił osoby na podstawie umowy o pracę.

Przywoływany w apelacji wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2000 r. (sygn. IV CKN 152/00, OSNC z 2001 r., nr 4, poz. 63), jedynie pozornie wykazuje tożsamość przedmiotu sporu z niniejszą sprawą. W tamtej sprawie oczekiwanym przez strony rezultatem było wykonanie powłok antykorozyjnych w zbiornikach wody i piany gaśniczej. Tymczasem czynności zainteresowanych były jedynie etapem całości pracy, jaką były prace konserwacyjne zbiorników statków. Działania zainteresowanych nie doprowadzały zatem do powstania samodzielnego rezultatu, a jedynie stanowiły etap dochodzenia do niego. Cytowane w apelacji rozstrzygnięcie nie może więc przesądzać o uznaniu zaskarżonego wyroku sądu pierwszej instancji za nieprawidłowy.

Odnosząc się natomiast do poszczególnych zarzutów zawartych w apelacji podnieść należy, że rzeczą sądu rozpoznającego odwołanie od decyzji ZUS nie jest określanie wymogów jakie powinny spełniać umowy zawierane przez płatnika, co zdaje się sugerować skarżący, ale dokonywać rzetelnej oceny umów zawieranych przez płatnika z zainteresowanymi pod względem kwalifikowania tych kontraktów, jako umowy o dzieło, bądź umowy innego typu. Sąd pierwszej instancji oceny takiej dokonał, zaś rozważania zawarte w uzasadnieniu wyroku są prawidłowe i na tyle szczegółowe, że sąd odwoławczy w całości się z nimi zgadza.

Sąd Apelacyjny podziela pogląd skarżącego, że inne opisanie przedmiotu umów z zainteresowanymi (umożliwiające nadanie im charakteru umów o dzieło) w ogóle nie było możliwe. Fakt ten wynikał z tego, że charakter, jak i zakres czynności wykonywanych na rzecz płatnika przez poszczególnych kontrahentów, nie kwalifikował ich jako umów rezultatu. Najbardziej nawet precyzyjne opisywanie w umowie czynności polegających chociażby na szlifowaniu fragmentu zbiornika nie przekształciłoby tego stosunku prawnego w umowę o dzieło.

W świetle powyższego nie sposób podzielić stanowiska skarżącego, że w postępowaniu w pierwszej instancji doszło do naruszenia art. 212 bądź 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy wyjaśnił wszystkie istotne okoliczności sprawy, czemu dał wyraz w dobrze umotywowanym uzasadnieniu wyroku. Rozstrzygnięcie poprzedził rzetelną oceną dowodów, której nie sposób uznać za dowolną, a raczej za swobodną. Natomiast Sąd Apelacyjny nie znajduje w ogóle podstaw do rozważania naruszenia przez sąd pierwszej instancji przepisu art. 234 k.p.c., bowiem do stanu faktycznego sprawy nie miały zastosowania żadne domniemania prawne.

Na koniec podkreślić należy, że Sąd Apelacyjny w Szczecinie konsekwentnie stoi na stanowisku, iż zamiar zawarcia umowy o dzieło, a także świadome podpisanie takiej umowy, nie może zmienić charakteru zatrudnienia zainicjowanego taką umową, jeśli zatrudnienie wykazuje w przeważającym stopniu cechy innego stosunku prawnego (wyrok z dnia 20 września 2012 roku, sygn. III AUa 497/12, LEX nr 1223483).

Sąd Apelacyjny nie kwestionuje możliwości powierzania przez płatnika określonych czynności osobom zatrudnianym w ramach stosunków cywilnoprawnych, jednak musi się to odbywać z poszanowaniem porządku prawnego, w szczególności w zakresie wywiązywania się ze zobowiązań publiczno-prawnych. Jeżeli strony zawierają umowy o dzieło na warunkach, które nie spełniają ustawowego wymogu sprecyzowania rezultatu umowy, to jest to nieważna czynność prawna, jako pozorna w rozumieniu art. 83 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli strony zgodnie zawierają taką umowę dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczeń woli stron ocenia się według właściwości tej czynności.

Zdaniem sądu drugiej instancji przywołany przepis znajduje zastosowanie w sprawie, bowiem ustalone powyżej okoliczności pozwalają na ocenę, że P. K. (1) zawarł z zainteresowanymi pozorne umowy o dzieło, dla ukrycia umów o świadczenie usług, do których odpowiednio stosuje się przepisy o umowie zlecenia (art. 750 k.c.). W trakcie rozprawy apelacyjnej toczącej się przez niniejszym sądem o sygn. III AUa 164/13 sam skarżący wyjaśnił, że zawierając umowy godził się na nazywanie ich umowami o dzieło, z uwagi na utrudnienie egzekwowania należności komorniczych od zainteresowanych. Sąd Apelacyjny uważa ponadto, że płatnik kierował się także chęcią zmniejszenia obciążeń publiczno-prawnych związanych z tym typem umów.

Zatem skutki prawne umów „o dzieło” należało oceniać tak, jak dla umów zlecenia. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia. Pomiędzy płatnikiem a zainteresowanymi doszło do zawarcia umów o świadczenie usług, co uzasadniało objęcie wszystkich zainteresowanych ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi i wypadkowym zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 ustawy systemowej. Strony zawierały bowiem skutecznie umowy, które nosiły cechy umów zlecenia.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. apelację płatnika oddalił.